U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **X. D. T.**, zastoupený Mgr. Vratislavem Polkou, advokátem se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 8. 2022, č. j. 20 Az 66/2021 – 38,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 21. 9. 2021, č. j. OAM-764/ZA-ZA12-HA15-2021, neudělil žalobci dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „*zákon o azylu*“), mezinárodní ochranu. Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí žalobu, kterou Městský soud v Praze (dále jen „*městský soud*“) jako nedůvodnou zamítl rozsudkem ze dne 5. 8. 2022, č. j. 20 Az 66/2021 – 38.

[2] Při posuzování věci vycházel městský soud z následujícího skutkového stavu. Žalobce z vlasti naposledy vycestoval v roce 2013, na území České republiky pobýval na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání. Pobytové oprávnění si však později zapomněl prodloužit a od roku 2019 je v ČR nelegálně. O mezinárodní ochranu požádal dne 7. 9. 2021. K žádosti uvedl, že je bez náboženského vyznání a není členem žádné politické strany nebo skupiny. Je zdravý a ve Vietnamu má rodiče a staršího bratra, s rodinou je v kontaktu. Jako důvod podání žádosti o mezinárodní ochranu uvedl jednak to, že v ČR žije s přítelkyní, která je těhotná, a chtěl by s ní zde zůstat, a dále zmínil obavu z dluhu, který má v domovském státě. Žalobce sázel na sport a půjčoval si peníze, které nebyl schopen splatit. Celkem dluží asi 300 milionů dongů, což je v přepočtu cca 300 000 Kč. V případě návratu do země původu se obává, že věřitelé po něm budou chtít peníze nazpět. V ČR vykonává jen pomocné práce na tržnici SAPA a nemůže z výdělku

dluhy zaplatit. Pokud mu bude mezinárodní ochrana udělena, získá více času, našetří si a dluhy vyrovná. Se současnou přítelkyní se žalobce zná asi rok a žijí spolu ve společné domácnosti. Žalobce též doplnil, že ve vlasti nikdy neměl problémy s policií, státní správou, se soudy či s armádou.

[3] Městský soud rovněž podotkl, že z opisu z evidence rejstříku trestů fyzických osob vyplývá, že žalobci byl udělen trest vyhoštění ve výměře dvou let, a to za spáchání přečinu podle § 337 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

[4] Po zhodnocení výše uvedených skutečností dospěl městský soud k závěru, že žalovaný se dostatečně zabýval všemi formami mezinárodní ochrany, jejichž udělení by v případě žalobce mohlo připadat v úvahu, a rovněž dostatečně vysvětlil důvody, jež ho k rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany vedly. K žalobní námitce, podle níž se žalovaný nezabýval hrozbou uvěznění žalobce ve Vietnamu kvůli neschopnosti splácet dluhy, městský soud konstatoval, že tuto obavu žalobce ve správním řízení neuvedl. Žalobce totiž žalovanému toliko sdělil, že v případě návratu do vlasti se bojí, že po něm budou chtít věřitelé peníze zpátky. O problémech se státními orgány v zemi původu, včetně strachu z uvěznění, vůbec nehovořil. Žalovaný v rozhodnutí reflektoval tvrzení žalobce o jeho dluzích ve Vietnamu, ale nebylo jeho úkolem domýšlet za žalobce další možné důvody pro udělení mezinárodní ochrany, respektive vycházet ze skutečností, které žalobce netvrdil.

[5] K otázce neudělení tzv. humanitárního azylu městský soud nejprve odkázal na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu a uvedl, že se žalovaný zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobce, přičemž přihlédl také k jeho věku a zdravotnímu stavu. Dále z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplynulo i to, že žalovaný vzal v tomto ohledu v potaz, že žalobce sdílí v České republice domácnost se svou těhotnou přítelkyní. Po zhodnocení výše uvedených hledisek dospěl žalovaný k závěru, že životní situaci žalobce nelze považovat za mimořádnou, a jeho případ není případem zvláštního zřetele hodným, který by odůvodňoval udělení azylu z humanitárních důvodů. Jedná se naopak o případ běžný. S tímto závěrem se městský soud ztotožnil a poukázal na to, že i podle judikatury Nejvyššího správního soudu není zájem na zachování rodinných vazeb obecně důvodem hodným zvláštního zřetele, nejsou-li k tomu dány další výjimečné okolnosti. Institut humanitárního azylu nemůže být „*záchrannou brzdou*“ v situacích, v nichž cizinec vlastním přičiněním ztratí pobytový titul na území ČR.

[6] Městský soud uzavřel, že žalobce ve správním řízení ani netvrdil, že by mu ze strany věřitelů – jakožto soukromých osob – hrozila vážná újma. Zmínil pouze obavu, že po něm budou chtít peníze zpátky. To je ovšem z jejich strany legitimní požadavek, a taková okolnost tedy není azylově relevantním důvodem. I kdyby navíc žalobce tvrdil, že mu nebezpečí vážné újmy od věřitelů hrozí, bylo by nezbytné, aby se nejprve obrátil s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud by nebylo zjevné, že tyto orgány nejsou schopny nebo ochotny účinnou ochranu poskytnout. Taková situace v případě žalobce nenastala. Městský soud dodal, že cestou žádosti o mezinárodní ochranu

nelze nahrazovat vyřízení potřebných pobytových záležitostí dle předpisů cizineckého práva, k čemuž žalobce zřejmě směřoval.

[7] Kasační stížnost podává žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“). Výslovně se v ní nevyjadřuje k otázce přijatelnosti kasační stížnosti.

[8] Nejprve stěžovatel opakuje důvody podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, přičemž doplňuje, že jeho věřitelé jsou osoby „*pocházející spíše z kriminálního prostředí*“, které mu prostřednictvím rodiny a známých vyhrožují. V případě návratu do Vietnamu tak stěžovateli hrozí nebezpečí vážné újmy, pronásledování, vydírání a pravděpodobně i fyzického násilí. Navíc je známo, že v domovském státě stěžovatele se nezřídka děje to, že osoba v „*insolvenci*“ je podrobena nepřiměřenému trestu ze strany státních orgánů. Žalovaný se vůbec nezabýval tím, že stěžovateli hrozí ve Vietnamu kvůli jeho dluhům vězení, městský soud poté tuto námitku „*paušálně odmítnul*“, aniž by její důvodnost jednoznačně vyvrátil. Stěžovatel doplňuje, že svá tvrzení nemohl ničím doložit, protože je to fakticky nemožné, nicméně v případě pochybností je třeba postupovat ve prospěch žadatele o azyl.

[9] Stěžovatel má dále za to, že v jeho případě jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení azylu z humanitárního důvodu. Na území ČR má vytvořeno komplexní rodinné i sociální zázemí, žije zde se svou družkou a novorozeným potomkem. Z rozhodnutí žalovaného není patrné, z jakých osobních poměrů stěžovatele, případně z jakých dalších konkrétních skutečností vycházel při úvaze ohledně neudělení humanitárního azylu. Městský soud opět pochybil tím, že tuto námitku „*paušálně odmítnul*“, aniž by se dostatečně zabýval reálnou situací stěžovatele a dopady neudělení mezinárodní ochrany na jeho soukromý život.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek městského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Podotýká, že stěžovatelova obava z věřitelů je pouhou spekulací a je účelová. Pokud by stěžovatel skutečně měl strach z věřitelů, požádal by o mezinárodní ochranu již po příletu do ČR v roce 2013, a nikoli až po mnoha letech, v roce 2021. Ve správním řízení nebylo zjištěno, že by stěžovateli hrozila v zemi původu jakákoli újma, ani se státními orgány tam žádné problémy nikdy neměl. Žalovaný doplňuje, že v souladu s judikaturou kasačního soudu není existence rodinných vazeb sama o sobě důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů. Stěžovatel musí otázku svého dalšího pobytu v ČR řešit primárně prostřednictvím zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „*zákon o pobytu cizinců*“).

[11] Dříve, než může Nejvyšší správní soud věcně posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musí posoudit otázku její **přijatelnosti**. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že *jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost*.

[12] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), je přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech (zde ve věci mezinárodní ochrany) je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad práva a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. Přijatelnost kasační stížnosti by rovněž dle výše citovaného usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 – 39 zakládalo zásadní pochybení krajského (zde městského) soudu při výkladu hmotného či procesního práva, pokud by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[13] Jak uvedeno výše, stěžovatel se výslovně k přijatelnosti kasační stížnosti nevyjádřil. Namítá nicméně nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu, což (pokud by tato námitka byla důvodná) by byla tak závažná vada, že by vždy představovala důvod přijatelnosti.

[14] Nejvyšší správní soud však tuto námitku shledal nedůvodnou. Rozsudek městského soudu je řádně, srozumitelně a logicky odůvodněný a městský soud v něm dostatečně a přesvědčivě odpověděl na všechny žalobní námitky. Stěžovatel tvrdí, že městský soud paušálně odmítl jeho námitku, podle níž se žalovaný nezabýval obavami z uvěznění kvůli dluhům, a tuto námitku uplatněnou v žalobě tak „nevyvrátil“. Toto tvrzení však obsahu rozsudku neodpovídá. Městský soud na tuto argumentaci dostatečně reagoval především v odstavcích 32 až 35 napadeného rozsudku, v nichž konstatoval, že stěžovatel tyto obavy žalovanému ve správním řízení vůbec nesdělil, a ten tak nebyl povinen je za něho domýšlet. Totéž platí pro žalobní bod týkající se neudělení azylu z humanitárních důvodů, kterým se městský soud zabýval v odstavcích 36 až 39 napadeného rozsudku, a to opět dostatečným a srozumitelným způsobem. K tomu lze pro úplnost dodat, že Nejvyšší správní soud stabilně judikuje, že není chybou, pokud se soud s posouzením správních orgánů ztotožní a pro stručnost na jejich závěry odkáže. Měl by však v odůvodnění rozsudku vyložit, proč tak učinil, popřípadě přidat alespoň vlastní krátké hodnocení (viz rozsudek ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 – 130, č. 1350/2007 Sb. NSS). Těmto požadavkům městský soud dostál. S žalobní argumentací se vypořádal, u všech námitek neopomněl uvést i vlastní stručné hodnocení.

[15] Žádnou právní otázku, ať již z oblasti práva hmotného či procesního, k níž by byl nucen se vyjádřit za účelem sjednocování judikatury, Nejvyšší správní soud v projednávané věci rovněž nenalezl. Otázky, které stěžovatel nastolil v žalobě a poté znovu v kasační stížnosti, již byly opakovaně v judikatuře tohoto soudu řešeny. Nejvyšší správní soud se k působení soukromých osob v minulosti nejednou vyjádřil, a například v rozsudku ze dne 13. 9. 2004, č. j. 4 Azs 185/2004 – 45, uvedl, že „[z]*a pronásledování by mohlo být v souvislosti s ohrožením soukromými osobami pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před tímto ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu*.“

Citovaný rozsudek se sice týká výslovně pojmu pronásledování, nicméně totožné požadavky klade zákon o azylu i na otázku posouzení hrozící vážné újmy v případě návratu do vlasti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62).

[16] Také k problematice mezí soudního přezkumu správního rozhodnutí, v němž byly posuzovány podmínky pro udělení tzv. humanitárního azylu, se Nejvyšší správní soud vyjádřil již v mnoha svých rozhodnutích (viz například již rozsudek ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 – 48). Městský soud ostatně na relevantní judikaturu k této otázce také vhodně poukázal (viz odstavec 37 napadeného rozsudku) a právě v souladu s ní poté rozhodnutí žalovaného ohledně neudělení azylu z humanitárních důvodů přezkoumal (viz odstavce 38 a 39 napadeného rozsudku).

[17] Na závěr Nejvyšší správní soud připomíná, že podle ustálené judikatury ani snaha o legalizaci pobytu není azylově relevantním důvodem (viz např. usnesení ze dne 12. 7. 2016, č. j. 2 Azs 115/2016 – 26). K tomu slouží pobytové tituly podle zákona o pobytu cizinců.

[18] Argumentace, že věřitelé stěžovatele jsou „*osoby pocházející spíše z kriminálního prostředí*“, které mu prostřednictvím rodiny a známých vyhrožují, a v případě návratu do domovského státu od nich stěžovateli hrozí vážná újma, vůbec nebyla uplatněna v žalobě (a dokonce ani ve správním řízení). Jde proto o nepřípustnou kasační námitku (§ 104 odst. 4 s. ř. s.), která tudíž z tohoto důvodu taktéž nemůže založit přijatelnost kasační stížnosti.

[19] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 104a odst. 1 s. ř. s. pro **nepřijatelnost** odmítl.

[20] Rozhodnutí o nákladech řízení vychází z principu úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 – 33, část III. 4.; č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatel (na základě zjednodušeného posouzení věci) v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému v řízení žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Proto soud nepřiznal náhradu nákladů tohoto řízení žádnému z účastníků.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 26. ledna 2023

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu